

POLYCRATES

SEU

AMORIS PATERNI IN LIBERIS TRIUMPHUS.

CAUSA QUARTA.

In Genere Deliberativo.

ARGUMENTUM.

Furente Thebanos inter & Athenienses bello, Polycrates Atheniensis delapsus inter hostes, quatuor Filios, quos discriminis socios habebat, ad dimicandum fortiter adhortatus est, eumque inter ceteros ex asse instituit heredem, qui pro patre defendendo plura perpeffus fuisset. Illi patrem incolumem praestiterunt quidem, sed vivi ab hostibus capti sunt. Thebani, qui dolebant unum è suis aliquem fuisse à Polycrate brachiis, auribus, lingua, oculis mutilatum, Polycratis Liberos pari contumelia sic affecerunt, ut natu Maximo insigni Statuario & strenuo militi amputarent brachia: Alterum egregium Oratorem lingua privarent; Tertio clarissimo Pictori effoderent oculos: Minimum optima spei Adolescentem recisis auribus exfurdarent. Polycrates tam tristi spectaculo perculsus ex dolore interiit. Litigatur apud Archontas, cui potissimum hereditas tribuatur.

ACTORES. Patroni quatuor.

- I. Pro DEMARATO Statuario Manco.
 - II. Pro LOGODÆDALO Oratore Elingui.
 - III. Pro ZEUXIDE Pictore Excacato.
 - IV. Pro ELPIDIO Adolescente Exfurdato.
- JUDEX.

ORATIO.

Pro Demarato Statuario Manco.

SI ratio meritorum una, pietatisque in patrem consideratio, Ju-

dices, in hac causa haberetur; ut nemi dubium esset, huic potissimum è Liberis acceptam referri parentis vitam, qui manuum oppositu lethalem ab ipsius cervicibus ictum avertit; sic nec

nec controversum ulli videretur, paternam hereditatem eidem esse vestris suffragiis addicendam. Sed quoniam de acceptis patris causa damnis tantum hæc agi Adversarii inclamant, hoc denique Demarato Clienti superest meo, ut, cui sua in Polycratem merita adscribendam gratia nomine hereditatem postulabant, hanc ipsi ob accepta pro patris salute detrimenta omnium maxima, quodam compensationis jure, adjudicetis.

Ajo enim, Judices, Demaratum sic omnibus esse & Patrisfamilias & privati publicique viri manuum jactura privatum bonis, ut numerosa sobolis parens ejusdem educandæ facultatem amiserit; ut insignis Statuarius fama, quam sibi comparaverat, penitus exciderit; ut optimus Civis intercisam defendendæ deinceps patriæ spem omnem conquerratur, quæ tria dum delibo tantum, favete linguis, Judices, & dicentem sustinete.

Atque hæc quidem, ubi de amissis fortunis agitur, recreat me non mediocriter, quod eos sim nactus Judices, qui, cum patresfamilias iidem sint, experientia edocti sua intelligunt, quàm non ad utilitatem modò & amplitudinem, sed ad necessitatem paterfamilias opes desideret, ut ne in luctu & indigentia tenebrisque liberi contabescant. Quàm igitur deploranda, infelix Demarate, fors hæc tua! qui præcisione manuum non excideris modò certa spe rei familiaris augendæ plurimum, sed ad inopiam jam extremam redactus sis! Fuit heu! cum te vix quisquam tota Græcia Statuarius exæquaret arte, nemo certè superaret, simulachra tua in pretio erant apud omnes, famam ubique habebant & nomen. Inde te ac tuos tacitè scilicet alebas, ridebant domi

Le Jay, Tom. I.

omnia: crescebant Liberi in spem æmulandæ olim paternæ artis hereditatisque copiosæ; adolecebant in Reipublicæ præsidium, ad generis sui lumen columnenque firmabantur. Nunc quanta subitò facta est hoc casu domestici fati conversio! Cum enim unicus Demarati fundus, census familiæ, liberorum patrimonium esset in parentis industria, quæ domus unis parentis manibus steterat, his sublatiis funditus concidit; quæ his domesticæ quasi fortunæ artificibus vigeat, tota est iidem præcisus extincta.

Quamquam ferenda utcumque visa est hæc sapiienti cuivis divitiarum jactura? famæ autem nulla unquam fuit quamlibet levis amissio toleranda. Hujus spe unius innumeris laboribus læti defungimur, hac nos ipsi expectatione sustentamus; hoc famæ demum nunquam intermorituro præmio vitæ brevitem consolamur: qua mercede qui exciderit, non video, quomodo & non sit, & non habeatur miserrimus. Excidisti autem, Demarate, hocque tanto acerbius excidisti, quod tot præcones, tot testes, totque obfides famæ nactus esses immortalis, quot laudis ipse auctor tuæ statuas esses tota vita moliturus. Scitis, Judices, audivistis, & vidistis ipsi, quanta claritate increbuisse jam ipsius fama, quanta artis solertia celebraretur: nulla adeo regia, nulla palatia, nulla opera publica, imò nec Deorum templa sine ejus simulachris videbantur. Ab his ornamenta civitates reperebant: novam quandam Heroum manes vitam resumebant; ab his præsentia sibi Numina poscebant aræ, orbis terrarum, quantus est, miracula depromebat. Sic victura tandiu fuisset illius fama, dum gloria hujus urbis, dum Heroum memoria, dum Reli-

Nn 3 gio

gio Deorum vigeat transmissa ad posterum sempiterna. Hac nimirum spe dulcissima immortalitati Demaratus laborabat; hac fovebat avidam laudis animum, fovendoque inter laborandum recreabat. Sed heu! spes hæc omnis intercidit, & quæ beneficio manuum cum omni posteritate coæquanda erat fama, manuum amissione jam sepulta evanuit.

Sed quid hæc moror? Utinam saltem relicta foret optimo fortissimoque civi utilem aliquam egenti ac laboranti patriæ facultas navandi in bello operam; ut qui suis est sibi que mortuus, gloriæ certè viveret! Sed adempta gloria prorsus omnis est, & hic infelici Demarato restat dolor acerbissimus, quod patriæ pariter ac sibi interfuerit. Sensistis, Judices, quam peritus in arte statutaria Demaratus fuerit; at non minus in militari probavit se strenuum, nec in officina felicius moderata manus ejus scalprum est, quam in acie fortiter ferrum vibravit. Experti sunt Thebani malo suo, noverunt salute sua Athenienses, quam bonum in Demarato militem haberemus. Testes exuvia de Thebanis raptæ, quas, totidem illustria virtutis suæ monumenta, domi suspensas asservat: testes laureæ, quibus à vobis in præmium fortitudinis decoratus est; testes cives bene multi, qui vel à servitute, vel à morte Demarati fortitudine vindicati sunt. Sed ecce jam bellum acrius recruduit: tuum, si unquam aliàs, robur depromendum, Demarate: progredere ad bellum, tua nunc opera Patria indiget; instat hostis; stant in procinctu milites; te tuba invitât, insonant classica, te Duces, te commilitones repetunt. I, curre, vola, ades labanti periclitantique Reipublicæ. Iret, Judices, rueret, volaret;

rapit hunc animus, excitat patriæ desiderium, gloriæ sitis, laudis amor inflammat. At quid iret? Ubi manus? pretiosæ illæ victricesque manus, instrumenta fortitudinis, terror hostium, Reipublicæ columen, civium salus! quid iret, nisi ut in hostes delapsus augeter prædam ac triumphum? quid in aciem volaret, nisi ad certam necem? Nisi quis putet fore illum subsidio suis, qui sibi ipse præsidio esse non possit? Sede ergo domi, Demarate, miser, obscurus, iners, fortunis, fama, rebus universis destitutus. Jace in tenebris, in sordibus, in luctu, familiæ, tibi patriæque inutilis consenesce; hocque ad doloris cumulum sit tui, quod ne paternas quidem injurias tibi tuis graviores ulcisci liceat.

Quid restat igitur, Judices, nisi ut per acerbos liberorum ipsius, per afflictæ conjugis luctus, per urbem hanc, quam simulacris decoravit, fortitudine servavit, trophæis illustravit, orem vos obteſterque; ut tantam, tam gravem, tam luctuosam fortunarum, famæ ac gloriæ jacturam, quam abscissis manibus Demaratus tulit, quoquomodo compenseis; subleveis patrisfamilias egestatem, excellentissimi opificis extinguendum posthac nomen recreeis, obscuram civis optimi generosissimi que gloriæ vestra auctoritate illustretis, damna hæc ejus omnia paterna hereditate resarciatis.

ORATIO.

Pro Logodadalo Elingui.

Si unanimi omnium consensu supremum ærumnarum cumulum videretur attigisse, qui suas proferre miserias, & acceptas deplorare calamitates non valeat; quis satis possit, Judices, infelicissimam Logodadali lugere conditionem, qui reſecta,

per

per summum nefas, lingua, nullam amplius habeat conquerendi de sua forte facultatem. Sinite igitur, Judices, ut vicarias agam hodie Logodadali partes, & ipsius, sin minus querelas, saltem infelices lachrymas vobis offeram; sinite, ut, quam ratio, æquitas, jusque postulant, opem defensionemque imperentiam.

Scilicet defensore careret ille, apud quem miseri omnes certum accisis in rebus præsidium semper invenerunt? Patrono destitutus adversariorum numero & potentia cedere cogere, qui eo consilio concessam sibi à Superis eloquentiam putavit, ut miserorum inopiæ subveniret, ut oppressam indefensamque contra nefarios perditorum hominum impetus innocentiam protegeret, tueretur, defenderet? debitam tot virtutibus, & sua imprimis in charissimum parentem pietate hereditatem miser Logodadalus amitteret, quod elinguis factus propter patrem proſe ipſo dicere non possit? Quanquam, quid eligem te appello, Logodadale, qui disertissimè, si unquam aliàs, loqueris? Loquitur enim verò Logodadalus, Judices, & vel avulsa palato lingua paternam sibi hereditatem, tanquam fratrum omnium miserrimo vindicat.

Nolite tamen arbitrari, Judices, huc me alienæ virtutis detractorem accessisse; nihil de tuis laudibus, Demarate, deteram, non elevabo generosum animi tui facinus, tuam gloriam non conabor verbis attenuare. Tales artes deceant Oratores illos, qui causæ bonitate destituti, ambitiosis verborum phaleris facere fucum auditoribus ambiunt. Pulchrum est, nec piget fateri, manuum oppositu parentem à morte vindicare; pulchrius eundem à diramembrorum depopulatione, quæ vel

ipsa morte durior est, defendere. Pulchrum est manuum dispendio patri vitam conservare; pulchrius eundem à suppliciis nece crudelioribus præstare incolumem.

Neque hoc ipſo abuti velim ad Logodadali patrocinium, Judices, quod reſecta lingua omnem ad famam & opes comparandas viam infelix Orator amiserit. Silebo, quod ista calamitas inceptum tam feliciter ad immortalitatem cursum interruperit. Nam statim reclamarent adversarii, hoc habere Logodadali cum fratribus commune, ut famæ & acquirendarum opum sibi facultas erepta sit; nisi fortè tanto infelicior Logodadali conditio videri debeat, quanto compendiosior ad colligendas opes, uberior ad parandam gloriam cæteris artibus Eloquentia sit. Quid enim in Foro vitam asserit innocentibus? quid in Senatu, quid in Curia regit auctoritate, temperat legibus, moderatur consilio Rempublicam, nisi regina Artium Eloquentia? Quid Togæ, quid Militiæ splendorem conciliat, nisi regina Artium Eloquentia? Domi illa cives in otio & pace continet, foris milites ad pugnam incendit, bonos recreat, affligit malos, ubique regnat. Quanta autem & quam satis copiosa merces rependi potest ab infonte reo salutis vindici! quantum famæ & gloriæ debetur ac persolvitur publicæ auctori Pacis, Justitiæ præſidi, consiliorum arbitro, bellorum duci, moderatori omnium ac sospitali. Hæc omnia scilicet Logodadalus amisit, ut parentem servaret; hæc maluit perdere, quam parentem Bonæ, fortunæ, famam, suam denique conservationem paternæ saluti ultro immolavit.

Sed quid plura disputo? Id doleo, Judices, quod avulsa lingua

Logodædalus ab hominum societate ad miserrimam belluarum fortem amandatus est, quod inter homines, ex quo desit loqui, sibi planè interit! Nam qua potissimum re à brutis animantibus differimus? Nisi quod illæ, dum ingenito naturæ stupore oppressæ silent inter se, & obmutescunt; nos latentes animi sensus aperire, & nostram de re qualibet proferre sententiam, variis de rebus inter nos confabulari, nostros dolores, suavissimo cum amicis colloquio, possumus consolari? Lingua enim interpretis mentis est, cogitationum internuncia, animi præco, consiliorum sequestra, conciliatrix amicitiae, nutrix & administra commercii, humanæ denique societatis moderatrix & arbitra.

Atenim quàm luctuosum est Logodædalo, quod periit sibi, tam dolendum damnosumque vobis, quod Republicæ periit. Scitis, Judices, quid pro communi bono valeat diserta lingua. Id tu quoties experta es à Republica, quantos ex Logodædali eloquentia fructus percepisti, eum te juvaret consiliis, dicendi gloria defenderet; cum populos ad seditionem concitatos placaret, cum strictos in tuam perniciem gladios ex nefariis sceleratorum manibus eriperet, cum tibi periculosissimo conflictatæ bello pacem tandiù exulantem reduceret?

Vos verò, boni omnes, lugete Logodædali miseras; deplorate tanti viri calamitatem. Amisistis patronum, perdidistis acerrimum vestrae salutis defensorem, qui flagitiosos cives non minore vexabat odio, quàm vos omnes amore prosequabatur.

Obtestor ergo vos, Judices, per sanctissimum illud, in quo sedetis, Tribunal, per ipsos hujus Curiae patres, qui Logodædali voce toties

perfonuerunt, & eundem amissum hodie desiderare, ac mutis pro ipso perorare verbis quodammodo videntur; per bonos omnes, quos tam fortiter tuitus est; per ipsos Superos, quorum religionem ac cultum tam impensè defendit; adjuvate Logodædalum, tantum fori lumen, vestri Ordinis decus & ornamentum vestram suscipite in tutelam, & debitam summæ ipsius calamitati hereditatem adjudicate.

O R A T I O

Pro Zeuxide Pictore Excacato.

Etsi in id unum incumbere visi sunt, Judices integerrimi, qui ante me dixerunt Oratores, ut in deploranda eorum, quos defendendos susceperunt, calamitate, speciosissima quæque orationis lumina adhiberent, tamen fatius ego duxi, si, neglectis Eloquentiæ pigmentis, non tam loquerer pro Zeuxide, quàm spectandum omnium oculis illum exhiberem. Neque vero dubium mihi est, quin effossi ejus oculi tam vehementer perorent, ut vos ipsi ad tam sædum percussu spectaculum, æstimatesque jacturam lucis ex ipsa luce, qua fruimini, vel è iudicibus tacitè fiat patroni Clientis mei, atque suffragiis vestris damna nulla in humanis rebus, cæcitate esse graviora decernatis.

Ac quamvis lucem nullam ab ordine mutuari necesse sit in cæci causa, ubi malorum gravitas nec ordinem capit, nec modum, quod effusa tenebræ omnia confundunt; dicam tamen ad æstimationem jacturæ Zeuxidis, hunc perdita per cæcitate lucis usura, & mitioribus carere vitæ bonis, & durioribus mortis vivum ac spirantem malis affectum fuisse.

Querantur alii amissas opes, famæ

mæ damna gloriæque illi lugeant, quibus uti his bonis liceat, nec quibus majora sint dispendia, quæ dolent. Hæc Zeuxis non enumerat in vitæ bonis, quod nec illa quidem, si affluerent, ut affluxissent Pictori celeberrimo, iis frui posset. Ecquis enim homini cæco relictus bonorum usus, ubi nulla jucunditas, nulla delectatio, ubi luctus contra mærorumque æternus, ubi unæ superant lacrymæ, suspiria, gemitus? Tuum illud patrimonium, infelix Juvenis, tuus census, tua hereditas. An enim dolori parcat ille, abstergat lacrymas, suspiriis modum ponat ullum? an non extabescat desiderio, qui & oculos amisit & lucem, quibus dolores levantur omnes?

Atenim hoc vobis allatum est, tanquam egregium ad tuendam Demarati causam præsidium, quod filios, quod uxorem, quod numerosam familiam haberet; hæc utinam sibi posset Zeuxis vindicare, Judices! Demaratum mærentem solatur uxor, nati recreant afflictum, tota familia mutuis studiis exhilarat. Mæstus ille, desertus totos per dies angustus lares habitat; nec ullam nisi in lacrymis suis aut spem, aut voluptatem habet. Nam quid ei dulce aut jucundum esse possit, cui cæcitas usuram ademit lucis & oculorum, quibus mundi hujus amœnitates deliciasque delibat homo ac quodammodo possidet? Etenim quid quid est in aspectabili mundo pulchrum, quid quid mortalium oculis subiecit, quid quid dedit hominibus utendum natura, & quasi possidendum in commune, id sic ademptum est Zeuxidi, ut exhereditatus ab illa esse videatur.

Et hoc quidem eo gravius debet illi accidere, quod in informantis penicillo coloribusque naturæ operibus versatissimus, eorundem pulchritudi-

nem eruditionibus noverat oculis intueri. Sed quid hæc leviora persequor? Oculorum vel ipsa sedes, artificium & munus dignitatem eorum pretiumque satis indicant. Quantum enim vero studium in iis elaborandis adhibuisse natura visa est, quos variis integumentis ac veluti propugnaculis textit; quibus tamquam speculatoribus, altissimum in capite assignavit locum, ex quo cuncta circumspicerent & contemplarentur? In cæteris sensibus luisse, ut ita dicam, visa est; at omnem in efformandis oculis sagacitatem atque solertiam exhaustit. Et verò quid in toto homine præstantius, quid nobilius, quid pulchrius oculis? quid utilius, quid necessarium magis? Ii sunt fideles animi internuncii, ex quibus reconditiores sensus percipiuntur. Quod lux in astris, in cælo sol, in sole radii, id oculi in homine. Astra si privaveris luce, molem inutilem suspendis cælo, si cælum sole, si radiis exuas solem, publicum mundi oculum subducis, excacas naturam, confundis omnia ac permisces. Confodis homini oculos? vivum ac spirantem infodis sepulcro, mortis anticipatæ tenebris involvis, pretiosissima rerum omnium vita vitæque bonis ante tempus expolias.

Etenim an illa vita est, an non habenda mors potius, qua quis dulcissimo fratrum & amicorum conspectu privatur? Hoc tamen est, quod patitur Zeuxis: Vivit, sed ita vivit, ut mors ipsa foret illi expetenda magis quàm vita. Utinam, Judices, utinam inter mortuos foret! malorum finem in morte, post jactationes quietem, post procellas tempestatesque portum inveniret. Nunc autem vivit, ut perpetuis acerbæ vitæ doloribus excrucietur.

Saltem mortuus debitam bene actæ vitæ

vita mercedem acciperet; hic verò omne malorum genus spectatæ virtutis in præmium accipit: saltem mortuo campis in Elysiis videre parentem fas esset, & impensæ pietatis fructum suavissimum percipere; hic mortalium omnium aspectu caret. O mortem lentam & indocilem hominum precibus flecti! Reluctantes vocat, vocantes rejicit. Ratum est ergo; vives, Pictor infortunatissime! & vives, non ad miseræ solatium, sed ad incrementum cladis ac cumulum. Fovebis in posterum tuos in sinu, ut nunquam in oculis geras; sic aberis à te, ut manens apud te unum, nec sine duce exire, nec alios invisere unquam possis: sic tibi coram tuis præfens, ut tanquam tibi tuisque externus, nec te, nec tuos unquam videas. Vives, inquam, & vives in mortis malis; ut omnibus vitæ commodis careas; sic mortis privabere commodis, ut in vitæ incommodis confenescas.

Et erit aliquis tam crudelis, tam barbarus, tam ferreus, quem Zeuxidis fors infortunata non moveat? qui Zeuxidem fratrum miserrimum esse neget, aut etiam illius sortem cum aliorum fato minimè comparandam esse inficietur? Oro vos igitur atque obtestor, Judices, date Zeuxidi paternam hereditatem, ut non omnibus vitæ bonis spolietur. Date, ut levi aliquo in mortis malis recreetur solatio; date, unde vivat ille, qui cum tuenda per se ac sustentanda vitæ facultatem non habeat, meritò sperat de vobis fore, ut tanto suæ calamitatis incommodo vestra pietas medeatur.

ORATIO.

Pro Elpidio Adolescente exfurdato

Quæ res in hac, quam mihi hodie propugnandam suscepi, causa molestiam dicenti parere nonnullam deberet, ea me, Judices, mirum in modum reficit, & novas ad perorandum coram celeberrimo confessu vires, novos animos subministrat. Absit igitur à me, Judices, ut singulare Oratorum, qui prius ex hoc loco dixerunt, studium, & miram in animis commovendis industriam reprehendendam putem, dum illi pro se quisque Clientum suorum damna, tanta cum eruditionis & ingenii laude extulerunt. Gratulabor mihi ipse potius, ut par est, superisque gratias agam amplissimas, quod eos à quibus metuendum Elpidio arbitrabar, patronos ipsius causæ totidem defensoresque accerrimos invenim.

Nam si tanti est, uti revera est, hominem aut manibus, aut oculis, aut lingua carere ob ea quæ promanant inde incommoda; quanti denum fuerit, quæ sequuntur ex singulis, ea in se mala unum pati universa? Quæ quoniam in Elpidio eximia indolis, spei optimæ, atque acerrimi ingenii adolescente licet cum mœrore intueri; nemo est profectò, qui non existimare debeat, sublato per hostes aurium usu, fratribus suis gravius eum esse læsum, quòd hunc ipsum constet, & omnibus fratrum affectum fuisse malis, & bonis orbatum.

Magnum quiddam est, Judices, quòd Demaratus avulsis manibus, quod Logodædalus excisa Lingua, quod Zeuxis effossis oculis tolerarunt: at mente unum eundem & mancum simul, & elinguem, & cæcum languere, id verò tanto gravius est,

est, quòd mala animi & sunt, & jure habentur malis corporis multo graviora. Atqui ea fors Elpidii est, qui cum optimum ingenium, præclarissimam indolem & liberalibus disciplinis aptissimam nactus esset, exfurdatus sit miserabiliter, priusquam sibi liceret quidquam ediscere.

O vicem adolescentis luctuosam! o calamitatem omni commiseratione dignam! Quid tibi, infelix Elpidi, quid ingenium illud tuum profuit? quid te juvit insignis illa, qua te præditum amabamus, solertia? quòd demum devenere dotes illæ omnes, quas tibi à Superis concessas gratulabamur; ex quo truncatis obtusisque penitus, ante artem ullam scientiamque perceptam, auribus, non excidisti modò spe omni in reliquum vitæ tempus, sed & incommoda fratrum omnia in animo experiris?

Nam quid aliud animo putatis esse artes rerumque notitiam, nisi quòd lingua, manus & oculi corpori sunt? Lingua visa vel audita narrat; Artes iis, ut par est, narrandis præstant. Manus res ipsas agit; Artes manum laborantem dirigunt. Oculi res aspiciunt, pervident, intuentur; Artes, quo pacto vel visis vel auditis utendum sit, edocent. Externa quippe hæc membra sunt instrumenta duntaxat ac veluti famuli quidam administrique mentis arbitra, judicis, domina, artificis ac moderatricis; ac proinde, Judices, qui cognitione rerum destitutus sit, eum mente cæcum quodammodo, elinguem & mancum esse necesse est.

Ah! video, Judices vos commoveri; video quis sit vester ea de re sensus. Intelligitis nimium, & meritò intelligitis eum; surdus cum sit, nulli Arti perdiscendæ esse idoneum: agnoscitis ereptam ipsi rei cujusquam faciendæ aut cognoscendæ potesta-

tem: videtis eum esse ab omni facultate tam imparatum, quam certum est Artium cognitione imbui neminem, & initiari rerum mysteriis posse, qui mente sit destitutus.

Atenim, inquiunt adversarii; quid est, quòd tam graviter expoſtulet Elpidius? quid est, quòd se tam infelicem prædicet? Lingua, manibus, oculis uti potest. At hoc extrema ejus miseria est. Utinam, Judices, non uteretur, cui ad nullam omnino rem utilem & honestam iis uti liceat! Nam quid agat? quid loquatur commodè, qui rerum sit adhuc rudis omnium & imperitus? si loquendi quandoque animum cupido inceserit, nihil nisi temerè & inconsultè loquetur, effutiet, deblaterabit. Si quid agendum se offerat, in quo eluceat ingenium; rerum ignarus omnium quid operetur? si ferendum de realiqua, quam oculis usurparit, judicium, nihil judicare prudenter poterit, qui antequam rerum cognitionem ullam assequeretur, aurium usu crudeliter sit spoliatus.

Quòd cum ita sit, Elpidi, quid lucem ulterius sustines? quid cum mortalibus diutius versaris? Quin potius, judice me, cares publico? quin te domi otiosum, & inglorium contines? quin nuntium humano penitus consortio remittis? sin vero te hominibus domi subtrahere non datur, quare remotiores solorum nemorum latebras; pete inaccessa sylvarum loca, ibique te abde, conqueſce, conticesce. Crede mihi, Elpidi, honestius tibi ita vivere ab omni cætu disjunctum mortique proximum fuerit, quam brutorum more, sine sensu, sine mente, sine consilio aut agere, aut loqui, aut videre.

Nequis vestrum tamen existimet, Judices, me dum Elpidii damna extollo, aliorum conditionem minimè

defendam arbitrari. Est hæc, est certe omnium iudicio luctuosissima. Sed omni solatio non carent. Habent cæteri, unde levamen doloris sui nonnullum petant. Aliquo quidem sensu indigent: at non omnibus: aliis uti possunt percommodè, sive ad comparandas sibi novas artes, sive ad paratas antea perficiendas; possunt amicorum uti congressibus, possunt societate mutua vitæ tædia fallere, & quod uno sensu exequi nequeunt, alio præstare.

At verò quanto miserius etiamnum est fors Elpidii, cui habitandum semper apud se, latitandum in tenebris, contabescendum præ dolore? Qui nihil sciat, nihil calleat, nec scire quidquam vel callere possit; qui nihil proferre queat nisi absonum, nihil interrogare, nisi in tempestivum, nihil agere, nisi imperfectum; qui denique perpetuos de se & præsens & absens dare ludos parat.

Si vos igitur, Iudices, si vos singula fratrum damna movent, uti neminem vestrum esse puto, quem sortis illorum non misereat, si in illo generositatem pietatemque in parentem laudatis, quod manus secandas offerre non dubitaverit, ut imminem patri charissimo ictum averteret; si hujus miseriam lugetis, qui cum magnam in perorando famam sibi comparasset, elinguis factus est: si alium revera infelicem prædicatis, cui partam hætenus pingendo existimationem sustinendi diutius copia ablata est; moveat ille multo magis, qui singula fratrum incommoda pertulit. Potuisset Adolescentens optimus tractare arma, & in solum pulveremque bellicum ex umbra palæstræque domestica prodire, suamque in defendenda patria fortitudinem exhibere: potuisset in foro versari cum laude, & ingenii pariter

eruditionisque specimen edere: potuisset in altera qualibet arte strenuum se atqueabilem profiteri. Verum neque militiæ nomen dare, neque dicendis causis operam ponere, neque ex doctrina ulla commendationem expectare jam potest. Quid igitur agat infelix? quò se vertat? quò confugiat? quid consilii capiat? cuius opem imploret, nisi paternam ipsi, qualemcumque doloris tantum solatium, hereditatem adjudicetis?

ORATIO JUDICIS

Controversiam inter Fratres quatuor dirimentis.

Gravis penitus ac difficilis ex omni parte controversia vestris sententiis hodie dirimenda proponitur, Iudices. Dicendum jus inter cives quatuor eisdemque fratres inter se conjunctissimos, huic civitati Juvenes charissimos, suo in Rempublicam studio, singulari in parentem charitate spectatissimos. Nihil postulatur ab unoquoque, quod singulorum meritis non debitum, quod inferior eorum virtuti merces videri non possit.

Tamen nec licet nobis omnes facere voti sui compotes, nec pronuntiare unius ex illis in gratiam, quin cæteri læsos se fuisse aliquo jure suo conquerantur. Scilicet hereditas paterna non divisa, sed tota, non ex parte tantum, sed in solidum & ex asse ita singulos respicit, ut singulis minimè possit contingere. Instituit pater bonorum omnium heredem unum aliquem è liberis, qui amantior patris inter omnes, qui vitam ejusdem libertatemque majore damno redemisset.

Certatum est ab unoquoque viriliter, non tam hereditatis potiundæ gratia, quam ut ardentissimum, quo

fla-

flagrabant omnes in patrem, perenni monumento amorem consignarent. Quo demum exitu? Fecit disertissima Patronorum, qui pro Clientibus invicem dixerunt, Oratio, ne cuiquam lateat: & plerique vestrum testes eximie fortitudinis, quam singuli fratrum edidere, suis ipsi oculis usurparunt. At quo omnium dispendio? quanto singulis stetit paterna salus ac libertas ab hostium furore vindicata? Hic præcisas manus vidit impiger, dum brachiorum oppositu capiti paterno fatalem ictum avertit. Ille captus ab hostibus, avulsa crudeliter lingua loquendi facultate privatus est. Alter effossis immisericorditer oculis lucis usuram perdidit. Ultimus recisis per summum nefas auribus exsurdatus est. Parem omnibus crudele vulnus jacturam intulit. Demaratus Statuarius insignis & strenuus in bello miles excisas fuisse opes suas spemque parandæ gloriæ omnem ablatam exposulat. Luget elinguis Logodædalus interclusum sibi ad laudem aditum; & quam labore multo sibi fecerat disertus orator eloquentiæ famam, perpetua silentii necessitate evanescere. Zeuxis pictor egregius orbatus oculis miserabiliter non habet deinceps unde sustentet vitam, aut partum pingendo decus tueri possit. Elpidius magnæ expectationis adolescens in ipso ætatis flore exsurdatus, in summa rerum omnium incertitia longum vitæ spatium nulli idoneus arti profusus exiger. Sensit infelix pater miseræ sobolis calamitatem, & filiorum ad aspectum ex dolore contabuit. Felix, vel dum moritur, si mederi singulorum incommodis, & pium in amantissimos filios animum potuisset consignare.

Nos verò quid statuemus, Iudices, tam difficilis controversiæ arbitri constituti? cui demum ex om-

nibus paternam hereditatem adjudicabimus tanquam miserrimo inter cæteros, & majus pro paterna salute tuenda detrimentum passio? Equidem scio esse eorum neminem, qui dignus illa videri non debeat: qui eandem calamitatis suæ in subsidium sibi non vindicet: qui sua orbitate vestros animos non inflectat ad commiserationem sui. At nullus ibi misericordiæ locus est, ubi æquitatis unius ratio debet haberi. Non satis est miserum in sua sorte quemlibet judicari, nisi fratrum miserrimus æstimetur. Huc ergo recidit totius contentionis caput; quis omnium fato suo infelicissimus debeat reputari. At hoc ipsum decidere, quam arduum & operosum debet videri!

Audiistis, Iudices, quanta animorum contentione, quam diserta verborum copia, quam exquisita ingenii sagacitate eruditissimi Patroni vicissim certaverint, suis ut quisque in Clientibus perfectissimam calamitatis ipsius imaginem elaborarent: At quid perfecerunt dicendo, nisi ut difficultatis nodum intricarent arctius, nedum exsolverint; nisi ut eloquentiæ suæ fulgore perstrinxerint oculos, tenebras ipsas & insitam controversiæ caliginem non depulerint? Video vos incertos adhuc & ancipites, quid pro æquitate vestra pronunciare liceat. Nihil leges, nihil civitatis ipsius instituta, nihil juris ipsius ratio suppeditat, unde ferre iudicium in tanta causæ novitate atque insolentia possitis. Nobili Statuario ac strenuo militi manus abscissæ sunt, quid durius? Perito Oratori avulsa lingua est, quid tristius? Pictori celeberrimo eruti sunt oculi, quid miserabilius? Adolescenti lætissimæ expectationis aures amputatæ funestissimæ in omne tempus ignorantia fatum important, quid luctuosius? Quid erat singulis

me-

metuendum magis, quam quod singuli patiuntur? vel quis calamitatis gradus illis accedat, qui summum calamitatis cumulum experiuntur? Sentio ipse, Judices, quales inter angustias verfer, cui aditus omnis ad ferendam sententiam interclusus videatur.

Tamen expectatis, ut loquar, neque munus illud, quo per vos & apud vos hodie defungor, silere me patitur. Ergo, ne ludere spes vestras, aut commissæ provinciæ defuisse videar; ne suprema Testatoris ipsius voluntas, quam magnæ religioni semper habuimus, cassâ & irrita sit; ajo Polycratis hereditatem Elpidio fratrum minimo esse eo nomine adjudicandam, quod omnium infelicissimus debeat æstimari. Habent hoc Fratres ceteri in calamitate sua subsidium non leve, ut se rerum gestarum gloria consolentur, & ea, quam sibi apud omnes in sua quisque facultate pepererunt, fama doloris sui acerbiter mitigent. Obversantur perpetuo. Demarati oculis egregia illa artis suæ monumenta, quibus civitatem nostram decoravit, & quod dedit in bello fortitudinis eximie specimen, audiet omnium linguis celebrari. Fruetur Logodædalus navatæ laudabiliter tam publicis quam privatorum commodis operæ conscientia, & suavissimo tot amicorum, quos olim consilio juvit, eloquentia tuitus est, commercio recreabitur.

Neque suum deerit Zeuxidi Pictori celeberrimo solatium, qui perfectissimas rerum omnium imagines animo complexus easdemque coloribus ac penicillo imitatus tam scienter, se se dulcissima illarum recordatione pascet & cæcitas suæ tenebras quomodo mitigabit.

At quid ejusmodi simile manet infelicem Elpidium, qui in ipso adolescentiæ limine exsurdatus, nec ulla potuit assequi suæ orbitatis adjumenta, nec habet in omne tempus, sibi relictus unum, unde conditionem acerbissimum sustentet, aut consoletur? Quare Elpidio exsurdato, omnibus fortunæ animique bonis destituta paterna hereditas adjudicator. Verum ne filius posthac omnibus ad paternæ observantiæ defensionisque laudem desit incitamentum; ne Republica civibus optimis & de se bene meritis defuisse videatur; ne careant illi calamitatis suæ solatio, & fortitudinis, atque industriæ suæ præmio defraudentur, tantundem singulis tribus Fratribus ab Republica parente optima de arario sufficitor. Omnes, quoad vivent, in Prytaneo aluntor. Mortui de publico efferuntur conduntorque perhonorifice communi sepulchro: cui ad perpetuam rei memoriam inscribatur.

Diis Manibus piorum Polycratis Liberorum Senatus Populusque Atheniensis posuere.

IPHICRATES ET ACOETES.

CAUSA QUINTA.

In Genere Judiciali.

ARGUMENTUM.

Erant in una eademque Civitate cives duo; alter nobilis & dives, Iphicrates nomine; alter ignobilis & pauper, Acoetes dictus. Terni ambobus Liberi, veteres ambobus odiorum causa fuerunt. Bellum civitati cum incidisset, Dux copiarum creatus Iphicrates in castra hostium clam se recipit. Rumor oritur prodi Rempublicam. Acoetes è concione accusat Iphicratem. Plebs indignata absentis Iphicratis, quem proditorem putat, tres Liberos obruit lapidibus. Regressus in urbem paulò post Iphicrates, occiso hostium Duce, petit ad supplicium Acoeta Liberos; ipsum verò reum agit ex ea lege, qua calumniatori irrogaret pœnam, quam ipse intulisset. Acoetes morti ultro se offert, ut à Liberis necem depellat, pro Acoete ipso interim Liberisque ipsius alter perorat.

ACTORES.

IPHICRATES, Dux belli.

ACOETES, Iphicratis Accusator.

SYNIGORUS, Acoetæ Defensor.

CRITICUS, Judex.

IPHICRATES.

Vestras, Judices, pro virili parte ultus sum injurias, mea vicissim, pro æquitate vestra vindicate,

En urbis mœnia obsidione soluta sunt, fugatus est hostis, civis jam liber metu respirat. Mœret heu! in communi lætitia una victoris domus, per quem effectum est, ut unicuique